

Eesti Puuetega Inimeste Koda tunnustas rahvusvahelisele puuetega inimeste päevale pühendatud aastakonverentsil **02. detsembril 2015 auhindadega aktiivseid puudega inimesi või asjaomaseid institutsioone**, kes on andnud olulise panuse Eesti ühiskonna arenemisel puudega inimesi paremini kaasavaks.

Auhinnaga tunnustati puudega inimesi, kes on olnud meelekindlad õppijad ning õppeasutusi, kes on olnud edukad puudega õppijate kaasajad. Tunnustusauhinnaga sooviti luua teemale ühiskonnas laiemat kõlapinda, toetudes juba olemasolevatele headele näidetele puuetega inimeste kutse-, kõrg- ja täiendhariduses.

Haridus on puudega inimesele võtmetähtsusega mitte ainult tööturul konkureerimise vaid ka sotsiaalsete suhete, eneseteostuse ja tervise vaatenurgast. Ühiskonna, kogukondade ja perede jaoks tähendab puudega inimeste kõrgem haridustase ning parem erialane ettevalmistus väiksemat koormust sotsiaalhoolekandele ning suuremat sotsiaalset sidusust. **ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsiooni** artikkel 24 sõnastab hariduse eesmärgina.

(a) inimese potentsiaali, väärikuse ja eneseväärtuse täielik väljaarendamine ning inimõiguste, põhivabaduste ja inimeste mitmekesisuse vastu austuse tugevdamine;

(b) puuetega inimeste isiksuse, annete ja loovuse, samuti nende vaimsete ja füüsiliste võimete väljaarendamine kogu nende potentsiaali ulatuses;

(c) puuetega inimestele võimaluse andmine vabas ühiskonnas tõhusalt osaleda.

Auhinnad anti välja kahes kategoorias:

- **Õppija kategoorias** - Puudest või terviseprobleemist tingitud erivajadustega täiskasvanu (al 16 a), kes on viimase kolme aasta jooksul lõpetanud ja edukalt kutse- või kõrgkooli või omandanud eriala/kutse pikemaajalise täiendkurseuse abil. Eelkõige õppijad, kes osalevad omandatud kvalifikatsiooni toel tööhõives;

- **Haridusasutuse kategoorias** – õppeasutus või koolituskeskus, mis on silma paistnud järjekindla ja eduka puudest või terviseprobleemist tingitud erivajadustega õppijate (al 16 a) kaasamisega õppesse. Eelkõige õppeasutused, kus õpivad nii erivajadustega kui erivajaduseta õppijad.

Õppija kategooria

Auhinnati:

- EPIKoja aumärgiga,
- originaalse käsitöökruusiga,
- Rahvusoper Estonia piletitega,
- raamatupoe kinkekaardiga,
- EPIKoja tänukirjaga

- **Jaanika Aasav**

Jaanika on raske kuulmispuudega noor naine Tartust, kahe väikese poja ema. Jaanikale on tähtis eneseteostus. Ta alustas Töötukassast osaledes 2012. aastal ettevõtluse koolitusel ja koostades äriplaani. Edasi õppis Jaanika kaks aastat fotograafia peensusi Tartu Kõrgemas Kunstikoolis. Alates 2014 on naisel oma firma - ta on ka oodatud fotograaf paljudele pidudele ja pulmadesse. Võiks küsida – kas ta ometi ei väsi? Aga vastuse saate, kui vaatate Jaanika säravatesse silmadesse, kui ta märkamatuult fotoaparaadiga erilisi hetki otsides ringi liigub ja te mõistate - Jaanika on leidnud oma kutsumuse!

- **Henri Telk**

Henri ülikooliõpingud algasid 2011 TTÜ äranduse õppekaval, mille ta lõpetas 2014. Nüüd õpib ta TTÜ magistriõppes majandusarvestust. Henri eesmärk on olnud leida töökoht arenguvõimalusi pakkuvast ettevõttes, et ennast korralikult ära elatada. Tänapäevaks töötabki noormees magistrantuuri kõrvalt erialasel tööl ühes Tallinna ettevõttes. Henri ise toob välja, et omaette elamine ja ülikoolis käimine on aidanud kaasa tema iseeneslikule füüsilisele arengule ning kasvatanud enesekindlust.

- **Ivan Netšipailo**

Ivan, kellel on diagnoositud tsüstiline fibroos väärib tunnustamist tänu suurepärasele saavutustele teadustöodes Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi kiletehnoloogia laboris.

Lisaks töötamisele on Ivan lõpetamas õpinguid TÜ doktorantuuris. Eelnevalt on ta omandanud samas tehnikateaduste bakalaureuse kraadi materjalitehnoloogias ja tehnikateaduste magistrikraadi füüsikalises materjalitehnoloogias.

Ivani kolleegid teavad teda aga ka kui laia silmaringiga inimest, abivalmis sõpra, suurt fotograafiahuvilist ning hea silma ja kindla käega fotograafi, kelle tehtud fotod on aidanud kujundada näiteks ka labori kodulehekülge.

- **Madis Kohl**

Madis tuli põhikooli järgselt 2004. aastal Tugikeskusesse Juks, kus nelja aasta jooksul osales erinevates käsitöölalastes tegevustes ning ettevalmistuskursustel igapäevaseks toimetulekuks ja kutseõppeks.

2008. aastal alustas Tugikeskus Juks koostööd Tallinna Kopli Ametikooliga ESF projekti raames, eesmärgiks vaimupuudega inimeste kaasamine kutseõppesse. Kolme aastaga omandas Madis kutsekeskhariduse kodumajanduse erialal lõpetades kooli kiitusega. Madis kutsuti viimasesse praktikaettevõttesse – Pirita Top Spa Hotelli – puhastamise alasele abitööl. Täna on Madis uuesti kutseõppes uuel õppekaval Kopli Ametikoolis ning jätkab samal ajal tööd majahoidjana. Madis plaanib lõpetades kindlasti alustada erialast tööd.

- **Teet Toming**

Teet asus Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuses omandama IT-alast kutsekeskharidust 2011. aastal, neli aastat pärast seda, kui oli autoõnnetuses saanud kaelatrauma. Tal oli kindel plaan minna peale lõpetamist tagasi koduvalda ja nii kaardistaski ta Kadrina kandi ettevõtted, kuhu võiks praktikale ja hiljem ehk ka tööle minna ning võttis nendega ise kontakti. Peale kooli lõpetamist asuski Teet tööle OÜ-sse Pomemet, kus projekteerib arvutis 3D mudeleid - kopsasid, lumetõrjevahendeid, lisaseadmeid erinevatele masinatele. Teet ise on väga uhke töö üle, mida teeb, ja tema soov on end erialal täiendada. Teet on suurepärase näide sellest, kuhu võib jõuda ka ränga õnnetuse läbi elanud inimene, kes ei anna alla, vaid läheb eluga sihipäraselt edasi.

Õppeasutuse kategooria

- **Haapsalu Kutsehariduskeskus**

Tegemist on ühe esimese kutsekooliga Eestis, kus hakati õpetama ka erivajadustega õpilasi. Igal aastal õpib Haapsalu Kutsehariduskeskuses ligi 100 erivajadusega noort. Kooli on loodud hästitoimiv nõustamiskeskus, kust õppijad saavad vajadusel tuge nii psühholoogilt, õppe- ja karjäärinõustajalt kui sotsiaaltöötajalt. Pea kogu koolis on loodud tingimused ratastooliga liikumiseks. Koostöös Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskusega pakutakse võimalust omandada kutse- ja kutsekeskharidust mitmel erialal: tarkvara ja andmebaaside haldus, abikokk, puidupingitööline, tisler, tarkvaraarendus ning bürootöö. Haapsalu Kutsehariduskeskuses töötavad pühendunud inimesed.

- **Tallinna Kopli Ametikool**

Veel 10 aastat tagasi oli mõõduka, raske ja sügava vaimupuudega noorte jaoks võimalik hariduselus osaleda vaid põhikooli lõpuni. Tallinna Kopli Ametikooli ESF projekti „Õpikeskkonna kohandamine erivajadustega inimeste esmaseks kutseõppeks“ raames valmis kaks kodumajanduse eriala pilootõppekava toimetulekuõppes ja hooldusõppes põhikooli lõpetanud õpilastele. Õppekavasid asusid rakendama projektis osalenud koolid üle Eesti. 2008. aastal avati kodumajanduse õppesuund ning alguse sai ainulaadne koostöö haridus- ja sotsiaalvaldkonda esindavate asutuste vahel. Tallinna Kopli Ametikool on loonud intellektipuudega inimestele võimaluse kutsehariduse omandamiseks ning arendanud välja hariduslike erivajadustega õpilasi toetava tugisüsteemi Tallinna linnas.

- **Tartu Kutsehariduskeskus**

Tartu Kutsehariduskeskus on Eesti suurim kutseõppeasutus, kus täna õpib 3000 noort 60-l erineval õppekaval. Puuetega inimeste koolitamisega alustas Tartu Kutsehariduskeskus 2004. aastal, kui avati andmetöötluse ja veebidisaini eriala, millel lõpetas 10 puudega õppijat. Samal aastal kohandati kooli ruumid ligipääsetavaks. Täna õpib Tartu Kutsehariduskeskuses erinevatel erialadel 3 liikumis-, 6 kuulmis-, 2 nägemis- ja 93 intellektipuudega noort. Enamus lõpetanutest on leidnud rakendust tööturul.

- **Kuressaare Ametikool**

Kuressaare Ametikool on ainus kutseõppeasutus Saare maakonnas. Ametikoolis õpib 800 inimest. Kuressaare Ametikooli on silma paistnud järjekindla ja eduka erivajadustega õppijate kaasamisega nii väikese rühma õpet rakendades kui ka lõimituna tasemeõppesse individuaalsete õppekavade kaudu. Saaremaa Puuetega Inimeste Kojal on pikaajaline koostöö Kuressaare Ametikooliga praktikapartnerina erinevate õppesuuna õppijatega. Tänu juhtõpetaja Kai Rannastule suudeti ka rasketel aegadele elus hoida lihtsustatud õppekavaga õppesuunda, tagades nii õpivõimalused eelkõige terviseprobleemidega saarlastele.

- **Tallinna Tehnikaülikool ja TTÜ Nurkse innovatsiooni ja valitsemise instituut**

Tehnikaülikoolis õpib nii erivajadusega kui erivajadusteta õppureid. Viimasel kümnendil on TTÜ palju arenenud – õppehooned on täielikult ligipääsetavad. Raamatukogu peab enesest mõistavaks et teabele pääseb takistusteta ligi ka nägemispuudega külastaja. Soetatud on ingliskeelset tugimaterjali autismispektriga õppurile, tuutoritele, tugipersonalile, et muuta õpingud ja eneseaitamine lihtsamaks. 2015 tunnustas Võrdõigusvolinik TTÜd esimese ülikoolina märgiga „Siia saab – ligipääs kõigile.“ Rahvusvaheline ekspertkogu on tunnustanud TTÜd innovatsiooniahinnaga 2014 ligipääsetavuse eest - „Innovative Practices 2014 on Accessibility: Higher education accessible in Tallinn“.